

*Een kijkje bij het Curaçao Dolphin
Therapy and Research Center*

EEN DOLFIJN ALS THERAPEUT

Gee Gee, Mateo, Papito, Li-Na en Chabelita zijn niet alleen lief, intelligent, speels en gevoelig: ze hebben ook een bijzondere gave. Op Curaçao bezorgen ze mensen met een verstandelijke en/of lichamelijke handicap een flinke opkikker. De langetermijneffecten zijn baanbrekend, zo blijkt nu al uit tussentijdse bevindingen.

Zijn kleine beentjes zweven gewichtsloos in het zeewater. Rustig duikt het kolossale dier onder water, zwemt naar hem toe en drukt zachtjes haar zachte, stompe snuit tegen zijn linkerwangetje. Er verschijnt een brede glimlach op het gezicht van de peuter. Vertederd tuit hij zijn lippen, pakt met zijn handjes de kop van het dier vast en geeft haar liefkozend een dikke zoen.

Als een speer schiet Gee Gee door het warme azuurblauwe water van een afgesloten lagune in de Caribische zee. Plotseling verschijnt haar grijze, spitse, glimmende silhouet boven het wateroppervlak. Twee kleine, donkere ogen observeren nauwkeurig hoe een jongetje van drie enkele meters verderop in het water ligt. Het kleine jochie wordt vastgehouden door een begeleidster. Aan zijn gezicht zie je dat hij het syndroom van Down heeft.

MAGISCHE VERTROUWENSBAND MET 'FLIPPER'

Het is maandagochtend negen uur op het Curaçao Dolphin Therapy and Research Center. In het haventje bij Mambo Beach varen de eerste boten met duikers en snorkelaars al naar zee, om zich te vergapen aan de sprookjesachtige onderwaterwereld. Badgasten genieten op hun ligbed

'Dolfijnen maken op een heel mooie manier contact. Meestal zie je al na één sessie een vriendschap ontstaan tussen kind en dolfijn'

van een ontbijtje op het hagelwitte strand. De eerste bezoekers van het Sea Aquarium en de Dolphin Academy arriveren bij de kassa. Zon, water, palmbomen en pure ontspanning bepalen de sfeer op dit zonovergoten Antilliaanse eiland. De thermometer loopt nu al op tot bijna 28 graden, maar de passaatwind zorgt voor een aangename gevoelstemperatuur. In een grote lagune zijn drie therapiedolfijnen afzonderlijk actief met een kind. Hun ouders kijken van een afstandje toe. Ze hebben veel moeten betalen voor deze therapie voor hun kinderen: de kosten bedragen zeventuizend euro. Maar dat is het hun waard. Ze zien hun kinderen elke dag met sprongen vooruitgaan. "Dolfijnen kunnen op een heel mooie manier contact maken met mensen," vertelt Nicole Lämmermann, psychologe en onderzoeker bij het Center. "Ze doen dat op een intuïtieve manier,

die eigenlijk nauwelijks te omschrijven is. Je ziet snel vriendschap ontstaan tussen de dolfijn en het kind, meestal al na één sessie. Die bijzondere vertrouwensband helpt de therapeut vervolgens om sneller te worden toegelaten tot de belevingswereld van zijn cliënt. Het is een ideale therapeutische combinatie. Vooral voor de mensen die bij ons in behandeling komen. Zij leven normaal gesproken altijd in een isolement. En dat wordt

hier op een liefdevolle, natuurlijke manier doorbroken."

'ZE HECHTEN ZICH ENORM AAN MENSEN'

Het wereldwijd bekende therapiecentrum op Curaçao werd in 2004 opgericht. Het cliëntenbestand bestaat uit mensen van drie jaar en ouder met autisme, het syndroom van Asperger, syndroom van Down, aangeboren lichamelijke handicaps of trauma's

De bekendste dolfijn: de tuimelaar

Er bestaan 35 soorten dolfijnen, maar de tuimelaardolfijn is de bekendste. Ze leven in alle soorten oceanen en zeeën, behalve in en vlak bij het noord- en zuidpoolgebied. Zelfs in de Noordzee kun je ze tegenkomen. Een beroemde tuimelaar is Flipper. Tuimelaars zijn heel slimme en sociale dieren. Ze zijn niet gevaarlijk en zullen nooit zomaar een mens aanvallen. Groot en zwaar zijn ze wel. Een tuimelaar kan wel vier meter lang worden en 600 kilo wegen.

en psychologische aandoeningen. Elk jaar worden er vierhonderd mensen behandeld, afkomstig van over de hele wereld. Het multidisciplinaire team bestaat uit dolfjinentrainers, psychologen, fysiotherapeuten, logopedisten en ergotherapeuten. En niet te vergeten de vijf tuimelaardolfijnen Gee Gee, Mateo, Papito, Li-Na en Chabelita. Esther Kooijman is dolfjinentrainer bij het Center: "De intelligentie van dolfijnen grenst aan die van mensen," vertelt ze. "Bij de geboorte is hun hersenmassa drie keer groter dan bij mensenbaby's. Vanaf vier jaar is er een *break-even point* en dan ontwikkelt het menselijk brein zich nog wat verder."

Esther werkt nu zeven jaar als dolfjinentrainer. Ze werd opgeleid door Rudolf Jäckle, een veteraan op het gebied van dolfjiondersteunende therapie. "Werken met dolfijnen heeft alles te maken met het opbouwen van

'Therapeuten worden sneller toegelaten tot de belevingswereld van het kind'

vertrouwen. Elke trainer en therapeut is gekoppeld aan een vaste dolfijn. De dieren hechten zich namelijk enorm aan mensen. Je merkt dat meteen als een collega ziek is en iemand anders moet invallen. Dan gaan ze je testen. Bijvoorbeeld door expres weg te zwemmen en bij de burens te gaan kijken. Het zijn net kinderen."

'EEN DOLFIJN KIJKT JE ÁLTJD AAN'

"Dolfijnen hebben een groot inlevingsvermogen," gaat Esther verder. "Ze voelen het meteen of iemand lichamelijk of mentaal sterk is of juist

niet. Maar ook welke behoeftes die persoon heeft. Onze dolfijnen hebben allemaal hun eigen kwaliteiten. Gee Gee is een oudere dame van 26, die heel goed is met cliënten met autisme, het syndroom van Down of psychische problemen. Ze gedraagt zich dan als een moederfiguur, heel kalm en vriendelijk. Maar ze wordt bang van mensen die spastisch zijn, verkrampen of onverwachte bewegingen maken. Mateo, een dominant mannetje van twaalf, is hier juist weer heel goed mee. Hij wordt vaak ingezet bij zwaar fysiek gehandicapte kinderen en volwassenen. Mateo is inventief. Als een kind benen, armen en/of handen niet kan bewegen, vindt hij altijd wel een manier om interactie te krijgen. Door bijvoorbeeld zijn neus in hun oksel te leggen en ze langzaam voort te duwen. De dolfijnen passen zich aan en letten daarbij op de kracht van mensen. Dat doen ze intuïtief, je kunt

TEKSTEN FOTO'S: MARIO VAN LIJSSSEL

EVEN VOORSTELLEN: DE HELDHAFTIGE DOLFIJNEN!

GEE GEE

Leeftijd: **26 jaar**

Geslacht: **vrouwelijk**

Therapeutische kwaliteiten:
**moederlijk type, invoelend,
kalme en vriendelijke
persoonlijkheid**

MATEO

Leeftijd: **12 jaar**

Geslacht: **mannelijk**

Therapeutische kwaliteiten: **lief,
sterk, invoelend, initiatiefrijk**

PAPITO

Leeftijd: **8 jaar, zoon van Gee Gee**

Geslacht: **mannelijk**

Therapeutische kwaliteiten:
**lief, initiatiefrijk, invoelend,
vernieuwend, speels**

LI-NA

Leeftijd: **5 jaar**

Geslacht: **vrouwelijk**

Therapeutische kwaliteiten:
lief, actief, invoelend

CHABELITA

Leeftijd: **6 jaar**

Geslacht: **vrouwelijk**

Therapeutische kwaliteiten:
**lief, stoer, invoelend, grappig,
geniet van interactie**

dat niet trainen of aanleren. Natuurlijk is het wel een kwestie van gewenning en positief belonen. Maar het is niet zo dat ik op mijn hals wijs en vervolgens Mateo naar een cliënt stuur. Dolfijnen hebben bepaalde eigenschappen die wij alleen maar kunnen versterken. Ze nemen veel initiatief en krijgen daar ook de ruimte voor, de therapeut functioneert in het water als een soort mediator. Zwemmen met dolfijnen is voor kinderen een heel prettige manier om spelenderwijs te werken aan fysieke beperkingen. Het is natuurlijk geen straf om armoefeningen te doen door bijvoorbeeld de dolfijn te aaien of een visje te voeren. Autistische kinderen hebben vaak moeite met oogcontact. Maar dolfijnen blijven je altijd aankijken. Dat is een mooi therapeutisch hulpmiddel. Ze leven heel erg in het hier en nu. Als een dolfijn met je zwemt, dan is hij écht bij je."

'DEZE THERAPIE HEEFT NIETS ZWEVERIGS'

In de reguliere gezondheidszorg wordt dolfijnondersteunende therapie nog niet altijd serieus genomen. "Ze denken dat het iets zweverigs is," verklaart Nicole Lämmermann, psychologe en onderzoeker bij het Center. "Het is

Je vaste therapeut én je vaste dolfijn

De dolfijntherapie op Curaçao bestaat uit een intensief programma van tien werkdagen. De intake vindt plaats voor de behandeling, aan de hand van toegestuurde vragenlijsten en een persoonlijk gesprek op de eerste dag. Er wordt een programma samengesteld, met actiepunten en doelstellingen. Elke dag volgt de cliënt op vaste tijden therapie sessies. Een deel daarvan speelt zich af in het water, met ondersteuning door een dolfijn. Elke cliënt krijgt een vaste therapeut én een vaste dolfijn. De ouders worden intensief bij het therapeutische proces betrokken. Voor broertjes en zusjes is een speciaal programma samengesteld. www.cdtc.an

nog niet overal doorgedrongen dat de behandeling een zeer gestructureerde therapie is. Onze therapeuten werken op basis van de klassieke methode. Het zwemmen met dolfijnen wordt daar elke dag in verweven, om het effect van de gewone therapie te versterken. Er is dus niets zweverigs aan. Maar dolfijnen hebben wel een bepaalde uitstraling en uitwerking op mensen, die niet zo goed te verwoorden is."

"Dolfijnen hebben een bepaalde uitwerking op mensen, die niet goed te verwoorden is"

Nicole doet momenteel onderzoek naar de effectiviteit van de dolfijnondersteunende therapie op Curaçao. Ze volgde een half jaar lang honderd cliënten en vergelijkt de effecten van hun behandeling met die van cliënten die werden behandeld in de reguliere gezondheidszorg. Begin 2012 worden de resultaten van het onderzoek officieel bekendgemaakt. Maar uit tussenrapportages en klinische ervaringen blijkt nu al dat het effect baanbrekend kan zijn. "We krijgen kinderen die thuis alleen maar brood aten en hier tijdens de therapie weer normaal eetgedrag ontwikkelen. Verleden jaar behandelden we een Belgisch meisje van elf, dat nooit sprak. Maar na een aantal dagen

dolfijntherapie zei ze voor het eerst in haar leven 'mama'. Je kunt je voorstellen hoe ontroerend dat was voor haar moeder. En: vanaf dat moment is ze weer langzaam gaan praten.

Begrijp me niet verkeerd, het is geen wondertherapie. Het is de combinatie van dolfijnondersteuning, reguliere therapie en intensieve nabehandeling die zorgt voor succes. Als mensen naar huis gaan, krijgen ze instructies mee. Vervolgens houden we per e-mail contact. Meer dan de helft komt na enkele jaren zelfs terug."

ZWEMMEN MET EEN DOLFIJN: EEN BOOST VOOR JE ZELFVERTROUWEN

De doelstellingen waarmee mensen hun dolfijntherapie starten, lopen uiteen: van het verbeteren van fysieke vaardigheden tot het verminderen van gedragsproblemen. "Beter leren communiceren en het opbouwen van zelfstandigheid en zelfvertrouwen lopen daar eigenlijk altijd als rode draad doorheen," vertelt Astrid Schrama, ortho- en gedragstherapeut bij het Center. "We krijgen vaak kinderen die veel dingen niet kunnen. Dat beseffen ze maar al te goed. Ze zien ook wel dat

'Aan het einde van de therapie is de dolfijn hun beste vriend geworden'

hun buurtkinderen, broertjes en zusjes die beperkingen niet hebben. Op school of thuis krijgen ze uit overbezorgdheid vaak te horen 'Niet doen', 'Schei uit' of 'Hou op'. Hun zelfvertrouwen is dus extreem laag. Als je dan ineens mag zwemmen met zo'n geweldige dolfijn en je krijgt ook de kans om even de plek van een dolfijntrainer over te nemen... Ja, dat geeft een geweldige boost aan je zelfvertrouwen. Er is een enorm verschil tussen het gedrag van cliënten op de dag van aankomst en de dag van vertrek. Vooral bij kinderen met een gebrek aan zelfvertrouwen, die zie je elke dag groeien. Aan het einde van de therapie heeft hun schuchtere, verlegen en angstige gedrag plaatsgemaakt voor een trotse houding, met een brede glimlach op hun gezicht. De dolfijn is hun beste vriend geworden. En daar teren ze nog jaren op."

